گنج

هفته نامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی

Ganj weekly

23 septmber 2006

سال اول شماره پنجم شنبه ۱ میزان ۱۳۸۵

ګنج اوونیزه

په پښتو او دري ژبو خپرېږي

موسس: انجنیر احسان الله بیات

د کتونکي پلاوي تر نظر لاندې

د پلاوي مشر: احسان الله آرینزی

ایمېل: ganj@ganjnewspaper.com

تلفون شمېره: ۵۲ ۰۰ ۱۵ ۷۰ ۰۰۹۳

آدرس:درېیمه کارته، د ارالامان واټ، د اریانا ټلویزیون دفتر

لیکنې د لیکوالو خپل نظر دی.

ځوک به ټولنه جوړوي؟

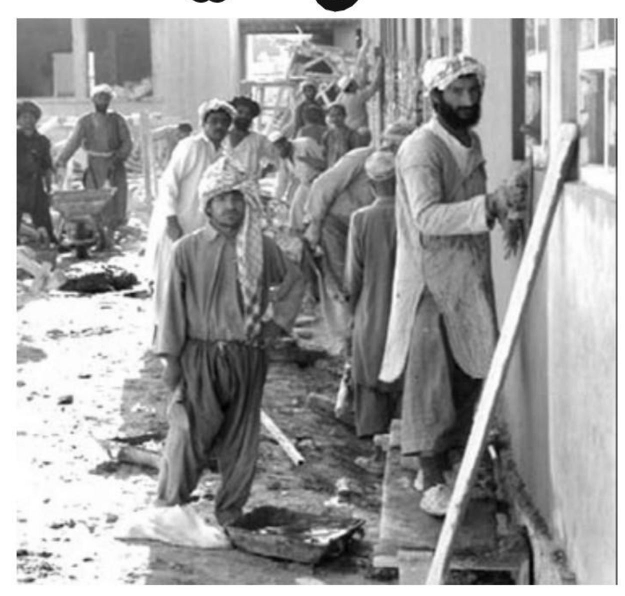

پـــوهانو هغه ټولنه نېکمرغه ګڼلې، چې وګړي یې ویښ ذهن او د ګټورې هڅې لپاره ابتکاري ځواک لري. داسې ځوک کولای شي په ټولنه کې نېکمرغه ژوند وکړي، چې په خپلواک او ازادانه ډول رغوونکي کارونه وکړای شي. که چېرې د ټولنې هر تن د خپلو پټو استعدادونو او ذهني ځواکونو په کارونه کې له پوره غور او هوښیارۍ څخه کار واخلي، همدغه راز خپلو نیمګړتیاوو او تېروتنو ته پام وکړي، نو کېدی شي، دغه ټولنه په لنډ وخت کې د پرمختګ او پرمخیون پر لارو روانه او خلک یې د هوسا ژوند خاوندان شي. په دې شرط چې وګړي یې هر وخت یوازې د پرمختګ په موخه د پوهې خوا ته میلان پیدا کړي او د علم په ارزښت پوه شي.

د انسان ذهن، په ځو برخو وېشل شوی، هره برخه د یوه کار لپاره د استعداد او قوت ذخیره لري، دا په انسان پورې اړه لري، چې باید دغه پټې زېرمې وپېژني، د هر انسان په ختهکې د یوه کار د ترســـره کولو او وړ ګټه ځنې واخلي. شته انسان ته په کار ده چې له دغو پټو ځواکونو څخه وړ او پرځای استفاده وکړي.

د ټولنې هېڅ انسان بې مسوولیته نه دی. هر کس د خپلې ټولنې، هېواد او هېوادوالو په وړاندې یو اخلاقي یا حقوقي سوولیت لري، چې باید خپل دریځ او ذهني ځواک ته په پام سره خپل مسوولیت وپېژني.

کـه چېرې د ټولنـې نیمایـي خلـک لـه دغسې شعور څخه برخمن شي، نو بیا هم د ټولنې د نېکمرغۍ او سوکالۍ لپاره ډېره زمینه برابرېږي او هومره ژر ټولنه د نېکمرغۍ خوا ته ګام اخلي، خو که هرځوک له خپل مسوولیت

پاتې ۳ مخ

افغانستان به مساعدت های دوامدار نیاز دارد

پژواک:

تام کیونکس ، نماینده خاص سرمنشی سازمان ملل متحد در کابل تاکید نمود که افغانستان در حال حاضر با وضعیت دشوار روبرو است و به مساعدت های دوامدار نیاز دارد .

موصوف که به تاریخ ۲۷ سنبله در یک نشست خبری سخن میگفت، گفت که با این کشور برعلاوه امنیت به مساعدت های دوامدار در عرصه های سیاست و انکشاف نیز نیاز است ، موصوف افزود: ((اگر ما میخواهیم که افغانستان کامیاب شود، پاسخ آن ساده است و آن اینکه باید مساعدت های دوامدار صورت گیرد)).

کوینکس از درخواست اعزام نیروهای بیشتر ناتو به افغانستان نیز حمایت نمود.

وی گفت : ((ناتو سربازان بیشتر را به این دلیل نمیخواهد که گویا آنها در اینجا با ناکامی مواجه اند، این سربازان را به شکل خدمتی (ریزرفی) میخواهد تا در هنگام ضرورت از آن، استفاده شود)).

کوینکس افزود که افغانستان باید با همکاری جامعه جهانی کوشش نماید تا از طریق دیپلوماسی فضای دوستی را با کشور های همجوار ایجاد نماید.

وی با اشاره به پاکستان گفت که با انتقادات و مشاجره های لفظی، مشکل حل نمیشود و سفر جنرال پرویز مشرف رئیس جمهور پاکستان به افغانستان یک مژده برای رفع این مشاجره لفظی میباشد.

کوینکس همچنان با اشاره به عملیات نظامی در جنوب کشور گفت که مردم مُلکی نیز در آنجا در جریان جنگ متضرر میشوند.

وی گفت که بعد از درگیری ها باید کار های انکشافی در آن مناطق اجرا شود و با ساکنان محلی مساعدت شود . قرار معلومات کوینکس، همین حالا سازمان جهانی غذا (WFP) در ولایات جنوبی مواد غذایی را به جنگ زده گان و بی سرپناه یان توزیع میکند و در آینده نزدیک صندوق پولی ملل متحد برای اطفال (UNICEF) برعلاوه مواد غذایی، مواد و اسباب ضروری دیگر را نیز توزیع خواهد کرد . موصوف افزود: ((در مناطقی که امنیت تامین شده، اگر کار های بازسازی صورت نگیرد، نمیتوانم این دست آورد را نگهداریم)).

کیونکس همچنان در نشست امروزی در مورد ایجاد یک اداره سالم و استخدام افراد دانشمند و شایسته در پُست های بلند دولتی، از تکمیل یک بخش پیمان افغانستان نیز خبر داد.

موصوف گفت که برای ایجاد یک اداره سالم به تاسیس یک بورد مشورتی و یک میکانیزم ضرورت بود که تکمیل میگردید.

در اعلامیه منتشره دفتر یوناما در کابل آمده است که در تشکیل بورد پنج عضوی مذکور، محمد فرید حمیدی از جانب کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، عنایت الله عنایت و داکتر محمد هاشم عصمت الهی از طرف رئیس جمهور، هما صبری از طرف کمیسیون نظارت و هماهنگی و ذکیم شاه بحیث عضو پنجم از طرف چهار عضو یاد شده تعیین گردیده است.

قرار اعلامیه ، این بورد در تعیین والیان، معینان وزارتخانه ها، قوماندانان امنیه و رؤسای امنیت ملی ولایات و همچنان اعضای کمیسیون مستقل خدمات ملکی به رئیس جمهور مشوره خواهد داد .گرچه بعضی از مردم در مورد تعیین افراد به پُست های مهم دولتی انتقاد دارند، اما بورد مذکور با آنها کار نداشته و تنها از مشوره های آن در تعیین افراد جدید، استفاده خواهد شد

زبیربابکرخیل

د پوستین جوړولو صنعت مخ په ختمېدو دی

پوستینونه د افغانستان د لاسي صنایعو په ډله کې هغه مهم او د پام وړ صنعت بلل کېږي چې نه یوازې د هېواد دننه، بلکې له هېواده بهر یې هم د مینهوالو کمی نه وو، خو وروستیو جګړو او وچکالۍ د هېواد په دغه لاسي صنعت باندې د کار پوهانو په وینا ډېره بده اغېزه کړې ده.

عکاس: یوسف یوسفی

مارکیټ یې له منځه وړی او په ټولنه کې هغه محصولات چې په مټ یې پوستین جوړ شي اوس په لاس کې نشته.

غزني یو وخت د دغه صنعت تر ټولو ستر او مشهور مرکز و. چې اوس یوازې یو دوکان په کې پاتې دی، چې هغه هم د پوستینونو ترڅنګ د تېلو یو دوکان بللای شو.

په دغه دوکان کې سپین ږیری استاد چې ۶۰_۶۵ کاله عمر لري او خپل نوم راته فقیر احمد ښیي وایي((یو مهال په غزني کې د پوستین جوړولو ۳۰۰ هټیو شتون درلود، خو اوس یوازې دا زما یو دوکان پاتې دی چې په ځنګ یې تېل هم پلورم))

نوموړي د دغه صنعت د له منځه تللو د لاملونو په اړه وویل چې له یوه لوري اقلیمي بدلون او د هوا تودوخه او له بله لوري وچکالۍ د دې صنعت په رکود کې لویه ونډه لرلې ده.

دده په وینا پخوا به پوستینونه بهر ته صادرېدل او شه ګټه به یې درلوده، خو اوس نه دننه او نه هم په بهر کې کوم مارکیټ لري، ځکه نو دغه صنعت په له منځه تللو دی.

نوموړی له دولت څخه غواړي چې د دوی له پاره باید مارکیټ او بهر ته د صادرلو اسانتیاوې برابرې کړي، څو دغه صنعت بېرته وده وکړي.

د فیقر احمد په دوکان کې یو بل ۳۶ کلن ځوان هم ناست و، دغه ځوان عبدالهادي نومېږي او له فقیر احمد سره د پوستین ګنډلو کار کوي. عبدالهادي د پوستین جوړولو او د هغه د ډولونو په اړه راته وویل: ((موږ څو ډوله پوستینونه لرو چې یو یې برېې، روبایې، ګرګي او نور دي، خو برېي ګنډل کېږي او د خیاطۍ له ماشین نه په کې ډېر کار نه اخستل کېږي. دی زیاتوي چې ښځې هم له دوی سره د پوستین په ګنډلو کې مرسته کوي.

د عبدالهادي په وینا تر ټولو ښکلی او ګران بیه پوستینونه د چکن پوستین په نوم یادېږي چې پخوا به بډایانو خلکو اغوستل.

نوموړی د پوستین جوړولو د صنعت د له منځه تللو یو بل لامل د دغه صنعت د کاریګرو د اتحادیې نشتوالی او د دولت نه پاملرنه ګڼي.

پوستینونه اوس د هېواد په ځینو یخو سیمو کې د ژمي په مهال اغوستل کېږي او خلک ورڅخه کار اخلي. راز محمد پخوا د غزني په ښار کې د پوستین پلورلو هټۍ درلوده، نوموړی وایي((زه دوه ډوله پوستینونه پېژنم چې یو یې مزاري او بل امان الله خاني پوستین بولې چې ځانګړی شین رنګ لري)) دی وایي چې د پوستین خرڅولو وخت ایله د ژمي درې سړې میاشتې وي او وروسته بیا نه پلورل کېږي، نوموړي له دولت څخه وغوښتل د دغه صنعت کاریګرو ته باید بودیجه او سرمایه ورکړي، چې دغه صنعت په پښو ودرېږي. دده په وینا پخوا به د غزني د پوسیتن جوړ ولو په کارخانه کې له ۱۰ تر ۱۲ نفرو په کار بوخت وو او پوستینونه به یې هم په بهرنیو سیلانیانو سربېره امریکا، دوبۍ، فرانسې او ایران تلل چې دې کار به له یوې خوا ډېر وخلکو ته کار او روزګار پیدا کاوه او له بلې خوا به د دغه صنعت کاریګرو ښه ګټه هم کوله.

د پوستین جوړلو د صنعت یو بل استاد چې عمر یې اوس تر ۸۰ کاله هم اوړي وایي دوی درې ډوله پوستونه، د پوستینونو په جوړولو کې کارول چې هراتي، هزارګي او کوچیاني بلل کېدل او تر ټولو ښه یې هزارګي پوستیونونه وو چې وطني هم بلل کېدل.

دی وایي د پوستینونو کار ځکه ودرېده چې له یوې خوا نا لایقه کارګران په دغه کار کې بوخت شول او له بلې خوا درې لسیزې جګړو د هېواد د مارکیټونو تر څنګ د بهرنیو سیلانیانو لاره هم وتړله، خو دده په وینا اوس باید دولت ورته جدي پاملرنه وکړي. له بلې خوا دولتي چارواکي دا مني چې دغه صنعت په ټپه درېدلی دی، خو وایي دوی هڅه کوي چې په اړه یې کوټلي ګامونه واخلي.

د یادونې وړ ده چې غزني یو له هغو ولایتو څخه دی چې د پوستین جوړنې پوستي صنعت یې نړدې په ټوله نړۍ کې مشهور او منلی و.

یکعده تجار کود کیمیاوی از پرداخت چند نوع مالیه شاکی اند

پژواک:

شماری از تجار و وارد کنندگان کود کیمیاوی و ادویهء زراعتی ، از پرداخت چند نوع تکس ،عدم موجودیت ذخیره گاه و اخذ پول درسرحدات کشور توسط کارمندان دولتی، شاکی اند.

این مطلب را تعدادی از نمایندگان تجار مرکز و ولایات به شمول کندهار ،بلخ ، هرات و پروان در نشستی که با عبیدالله رامین وزیر زراعت و آبیاری به تاریخ ۲۶ سنبله داشتند، بیان نمودند.

قرار معلومات مسؤولین وزارت زراعت و آبیاری ، این نشست به هدف تفاهم میان تجار و مسؤولین زراعت در مورد واردات کود کیمیاوی با کیفیت و تعیین مقدار ضرورت کشور ، تدویر یافت.

به گفته آنها در حال حاضر افغانستان به بیش از ۴۱۵ هزار تُن کود کیمیا وی نیاز دارد که تمام آن از کشور های خارجی تمویل می گردد.

سید احمد یکتن از تجار وارد

بقیه ص ۳

په دې ګڼه کې:

د روژې احکام، آداب او فضایل ۲ مخ

نگاه مختصری به سیر موسیقی در افغانستان ص ۳

خشکسالی در ولایات شمال ، باعث فاجعهء بزرگ بشری خواهد شد ص ۳

راغلی لیک ص ۴

فرا رسیدن ماه مبارک رمضان را به همه هموطنان مسلمان و متدین تبریک میگویم

سرمقاله

شمال کشور در آستانه فاجعهء بشری

مردم مناطق شمال کشور با خطر جدی ناشی از پیامدهای زیانبار خشکسالی امسال رنج می برند. هوای خشک سال روان، عدم ریزش باران های موسمی و بی اعتنائی مقامات مسؤول در بازسازی شبکه های آبرسانی در اکثر ولایات شمال سبب گردیده است که حاصلات کشتزارهای این مناطق بدلیل نبود آب کافی تا بیشتر از نود در صد کاهش یابد.

گزارشها حاکی از آنست که همین اکنون شماری زیادی از خانواده های ولایات مختلف شمال در حال ترک خانه ها و مناطق شان و مهاجرت اجباری به کشور های همسایه هستند.

اکثریت باشندگان این مناطق که مخارج زندگی شانرا از طریق فروش محصولات زراعتی تامین مینمایند. در حال حاضر با خطر گرسنگی مواجه شده اند و این در حالیست که سرمای شدید زمستان فرارسید نیست و آنعده از مردمانیکه توان کوچیدن به مناطق دیگر در داخل کشور و کشورهای همسایه را ندارند با فاجعه بزرگ بشری مواجه اند.

حدود پنج سال از تحولات اخیر که افغانستان را در مرکز توجه جامعه جهانی قرار داده است سپری گردیده و درین مدت ملیاردها دلار بمنظور بازسازی عرصه های مختلف زندگی اجتماعی – اقتصادی مردم ما مساعدت گردیده است.

درین مدت زمینه ها و فرصت های فراوانی فراهم گردید تا با تحقق برنامه های عام المنفعه و باز سازی عرصه های گوناگون، بخشی از دشواریهای فراراه مردم مناطق مختلف کشور مرفوع گردد.

هر چند راه اندازی پروژه همبستگی ملی که عمدتاً معطوف به احیای مجدد و نو سازی عرصه های مختلف زندگی مردم بویژه در مناطق روستائی بوده است، اثرات مثبتی از خود بجا گذاشته و شماری از مشکلات مردم مورد توجه قرار گرفته و با مشارکت مردم و تشخیص اولویت های مناطق مختلف پروژه های زیادی به انجام رسیده است که در مواردی به احیای منابع سنتی آب زراعتی نیز پرداخته شده است، اما به نظر میرسد که کار های انجام شده متناسب باسطح مطالبات مردم نبوده و نتوانسته است برای برگرداندن مردم به زندگی عادی مفید و موثر واقع شود.

این در حالیست که افزایش کشت مواد مخدر، نشاندهنده یاس روز افزون زارعین از توجه مقامات مسوول دولتی و دریافت مساعدتهای زراعتی می باشد این یأس و سردرگمی سبب خواهد شد که عده ای زیادی آنانیکه کشتزارهایشان بدلیل فقدان آب و تداوم خشکسالی حاصلات نداشته اند. در سال آینده به کشت خشخاش روی آورند.

توجه به احیای سکتور زراعت، فراهم آوری تسهیلات بیشتر برای دهقانان، جستجوی راهای حل مناسب برای دسترسی به منابع آبی در ولایات مختلف، جلب مساعدتهای بین المللی درین عرصه از مهم ترین اولویت هاست که بصورت جدی باید مورد توجه مسولین قرار گیرد.

و اما مهمتر ازین توجه به وضعیت کنونی شماری زیادی از خشکسالی زده گان شمال در آستانه فرارسیدن سرمای زمستان است که اگر با دقت و دلسوزی در رسانیدن کمک های عاجل مانند مواد خوراکه و سایر نیاز مندیهای اولیه به آنها اقدام عملی صورت نگیرد، درنتیجهء قحطی، گرسنگی و فقر با فاجعهء بزرگ بشری روبرو خواهند بود.

لازم است به سرعت نیاز مندیهای اولیه مردم بصورت دقیق و همه جانبه مورد سنجش قرار گرفته و با جلب مساعدت مجامع بین المللی و دولت بدون اتلاف وقت به رفع نگرانی های از ین بابت پرداخته شود و از بروز فاجعه دردناک بشری جلوگیری گردد

د روژې احکام، آداب او فضایل

له سپېده داغ نه تر ماښامه پورې له خوراک څښاک او کورواله (جماع) څخه پرهېز کولو ته روژه وايي. روژه د اسلام دريم رکن او د دې ايات په اساس چې فرمايي (ای هغو کسانو چې ايمان مو راوړی پرتاسې د نورو پخوانيو خلکو په شان روژه فرض ده، ښايي پرهېزګاره شي) سورت بقره ۱۸۳ آيت

روژه د اسلام د پنځو ارکانو څخه ده، د الله(جل جلاله) سپېڅلی کتاب قرآن شريف په همدې مبارکه مياشت کې نازل شوی دی، انسانانو ته ښايي چې په کلمه طيبه، استغفار، د جنت هيله او د جهنم له اور څخه په پناه غوښتلو د خپل رب رضا ترلاسه کړي.

روژه د هجرت په دويم کال په مدينه منوره کې پر مسلمانانو فرض شوې ده چې نور معلومات يې په لاندې ډول دی :

د روژې حکم: روژه د لاندې شرطونو په رڼا کې په هر مسلمان فرض عين ده.

د فرضيت شرطونه:

1_ نيت: د شيې له خوا نيت کول، ځکه بې له نيت څخه يو عبادت هم نه قبلېږي.

2_ اسلام: د کافر روژه تر هغې نه صحيح کېږي تر څو چې يې ايمان نه وي راوړی.

3_ عقل: په لېوني باندې روژه فرض نه ده، تر څو چې هوښيار شوی نه وي (له لېونتوب نه جوړ شوی نه وي او د سالم عقل خاوند شوی نه وي).

4_ بلوغ: په ماشوم (واړه) باندې نه ده فرض، تر څو چې بالغ شوی نه وي (رسېدلی نه وي). خو که نيول يې شوني وي ښه ده، تر څو ماشوم د اسلامي ارکانو سره آشنا لوی شي.

5_ وس او توان: که څوک د روژې نيولو وس يا توان نه لري ورباندې فرض نه ده لکه: مريض (هغه مريض چې د رغېدو تمه يې نه وي نو د هرې ورځې فديه به ورکوي، خو که د جوړېدلو هيله ورته کېږي بيا به فديه نه ورکوي او د خوړل شوې روژې قضايي به راوړي)، بوډا (شيخ فاني). هم چې روژه نيول پرې لازم نه دي، فديه به ورکوي. همدا شان په مساپر روژه نيول لازم نه دي، خو قضايي به راوړي او که څه ستونزه ورته نه وي بيا يې نيول ښه دي.

6_ ښځينه ناروغي (حيض او نفاس):

الف. د حيض په موده کې روژه نيول نشته، کومې ښځې ته چې خپله مياشتنۍ ناروغي (حيض) پېښه شي، نو تر هغې پورې پرې روژه نيول نشته، تر څو چې له دې ناروغۍ څخه پاکه شوې نه وي، کله چې يې ناروغي خلاصېږي نو پاتې روژه به نيسي او وروسته به د خوړل شوې روژې قضايي راوړي.

ب. د نفاس په موده کې هم د روژې نيول نشته، د کومې ښځې چې ماشوم پيدا شي، نو روژه ورباندې نشته تر هغو پورې چې له څلوېښتۍ (د نفاس له مودې) څخه پاکه شوې نه وي.

7_ تی ورکونکې (مرضعه) او حامله: کومه ښځه چې د ماشوم په ژوند او روغتيا وېرېږي (ياني د مور روژه نيول ماشوم ته زيان رسوي) نو د روژې خوړل يې مور ته روا دي، خو چې وروسته يې قضايي راوړي .

د روژې ادبونه او هغه عملونه چې په روژه کې بايد ورته ډېره پاملرنه وشي

1_ په روژه ماتي باندې سنت دعا ويل، نبي(صلی الله عليه وسلم) وايي: کله مو چې روژه ماتوله نو دا دعا به وايي: (اَللّٰهُم لَکَ صُمتُ وَبِکَ آمَنتُ وَعَلَيکَ تَوکلتُ وَعَلَى رِزقِکَ اَفطَرتُ)

2_ پشلمی کول: نبي کريم (صلی الله عليه وسلم) وايي: پشلمي وکړئ ځکه دې کې برکت وي.

3_ په روژه ماتولو کې بيړه: کله چې لمر ولوېږي نو بايد د روژې په ماتولو کې بيړه وشي، نه دا چې شپې راختلو(د ماښام تيارې) ته نور هم انتظار وشي، خو ږ نبي(صلی الله عليه وسلم) وايي: زما امت به تر هغې پورې په خير وي، څو پورې چې په روژه ماتي کې بيړه او تلوار کوي. (روژه ماتول په کجورو او يا هم اوبو باندې غوره دي، ځکه نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) به په همدې څيزونو باندې روژه ماتوله).

4_ په نفلي لمونځونو او په ځانګړې توګه د تهجد په لمانځه کې او هم د قرآنکريم په لوست (تلاوت) کې زياتوالی، مومن ته پکار دي چې په روژه کې د قرآنکريم لوست (تلاوت) زيات وکړي.

ابن عباس رض وايي: جبرايل عليه السلام به نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) ته هره شپه راتلو او د قرآنکريم لوست (تلاوت) به يې ورسره کولو او همدا ډول بايد په نفلي لمونځونو کې کوشش وشي، ځکه نبي(صلی الله عليه وسلم) وايي: په روژه کې نفل کړل د فرض لمونځ ثواب لري .نبي کريم صلی الله عليه وسلم وايي چا چې په روژه کې په پوره ايمانداری او باور شپې رڼې کړلې (د شپې يې لمونځونه وکړل) نو موړی ته به تېر شوي واړه ګناهونه وبښل شي او پيغمبر(صلی الله عليه وسلم) دا هم وايي: څوک چې په امام پسې تر آخره ودرېږي ياني لمونځ او تراويح په پوره توګه ادا کړي ده له به د يوې شپې ادا شوي عبادت ثواب وليکل شي.

5_ خيرات او ورکړه: ابن عباس وايي: نبي کريم (صلی الله عليه وسلم) له ټولو خلکو اوچت سخي وو، خو په روژه کې به يې سخا (ورکړه) لا پياوړې شوه.

نو مومن ته پکار ده څومره يې چې له وسه کېږي، نورو مسلمانانو ته د خير ښېګڼې لاس ورکړي.

دا هم په ياد ولرئ چې ښه خبره هم نيک کار او صدقه ده او خلاص تندی نيول د مسلمان ورور په وړاندې هم عبادت دی. دا خو نو د هر چا د وسه کېږي! نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) دا هم ويلي: غوره صدقه او ورکړه په رمضان کې وي، ياني ثواب يې ډېر وي. پس څوک چې چا ته روژه ماتی ورکړي ده ته به هومره ثواب وي کوم چې خپله روژه نيونکي ته وي، سره له دې چې د روژه تي له ثواب څخه به هيڅ هم نه کمېږي. (نو غوره به دا وي چې مومن د بل چا په څيز باندې روژه ماته کړي، تر څو دواړو ته د روژې ثواب زيات شي)

6_ اعتکاف (په جومات کې د عبادت په نيت کيناستل)

نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) به په روژه کې لس آخرې شپې اعتکاف کولو، خو کله چې له دنيا نه تلو، په هغه کال يې د روژې شل آخرې شپې په اعتکاف کې تېرې کړې.

7_ عمره ادا کول: نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) وايي: په روژه کې د عمرې ادا کولو ثواب د حج د ادا کولو سره برابر دی.

8_ له کمکي اختر نه وروسته د شوال د مياشتې شپږ ورځې روژه نيول: ياني کله چې روژه او کمکی اختر تېر شي نو بيا د شوال په مياشت کې شپږ ورځې روژه نيول سنت دي، خو هېره دې نه وي چې نيول يې په ټوله مياشت کې دي، ترتيب او يا هم د اختر د دوهمې او يا څلورمې ورځې څخه پيلول شرط نه دي.

نبي کريم صلی الله عليه وسلم وايي: چا چې روژه ونيوله بيا يې وروسته د شوال د مياشتې شپږ ورځې هم روژه ونيوله، ګواکي لکه ټول عمر يې چې روژه نيولې وي.

9_ د بدو خبرو او کنځلو ځواب په نرمه ژبه: ياني که څوک روژه تي ته بده خبره او يا کنځل وکړي نو هغه ته پکار ده چې ورته په نرمۍ ووايي: زما روژه ده. نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) وايي: که تاسو ته چا په روژه کې کنځل او يا هم بدې خبرې وکړې، نو تاسو يې ځواب مه ورکړئ، او ورته وايئ: (اِنِي صَائمٌ) زه روژه يم.

10_ ډېرې دعاګانې کول: نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) وايي:د دريو کسانو دعا الله جل جلاله نه ردوي:

1_ د روژه تي تر روژماتي پورې.
2_ د مظلوم چې تېرې ورباندې وشي.
3_ د عادل بادشاه.

د روژې مکروهات (هغه کارونه چې بايد روژه تی ورځنې ډډه وکړي)

اول: د ورځې ډېر خوب کول.

دويم: له اندازې نه ډېر خوراک او څښاک.

دريم: پشلمي دومره په وخت کول چې بيا د سهار تر لمانځه خوب وشي او يا هم ټوله شپه په ويښه تېرول تر پشلمي پورې چې بيا د سهار لمونځ يا خو قضا او يا هم ناوخته ادا شي.

څلورم: په تراويح لمانځه کې سستي او يا هم د هغه پرېښول.

پنځم: په بې ځايه لوبو ورځ بيګا کول.

شپږم: د کور او دنيا په کارونو باندې ډېر وخت ضايع کول، په ځانګړې توګه ښځې يې چې د ګنډلو په شيانو تېروي او هر څه يې د روژې مياشتې ته ساتلي وي.

اووم: بد او ناروا عملونه لکه: دروغ، غيبت، کينه، تهمت، بد ګمان او داسې نور... خو دا ټول څيزونه سره له بد والي يې په روژه کې ګناه هم ده.

اتم: په ناوړه او خوشې خبرو وخت تېرول په دې هيله چې د روژې ورځ بېګا شي .دا او نور ټول هغه څيزونه چې مومن د خدای جل جلاله له عبادت او يادولو څنې باسي بايد ځان ترې وساتل شي او مسلمان ورور ته يې هم د ځان ساتلو او له هغه نه د پرېښودلو خبره وشي ځکه د اسلام مبارک دين د نصيحت په ملا تړ ټينګار کوي نو دا چې وهر چا ته وي! او نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) وايي: څوک چې دروغ ويل او ناوړه کارونه پرې نږدي، نو الله جل جلاله دده د ډوډۍ نه خوړلو، او اوبو نه څښلو ته اړ نه دی. ياني روژه يوازې دې ته نه وايي چې خوراک او څښاک پرېښودل شي او بس.

ابن المنير وايي: د الله د نه اړتيا (فَلَيسَ لِلّٰهِ حَاجهٌ) مانا دا ده چې روژه يې نه قبلېږي.

د روژې ځانګړتياوې او فضيلتونه:

روژه مبارکه بې شمېره ځانګړتياوې او فضيلتونه لري، چې ځينې يې په لاندې ډول دي:

1_ د روژې ثواب او اجر دومره دی چې بېله الله جل جلاله څخه بل هيڅ څوک ورباندې نه پوهېږي او نه يې هم ليکلی شي، نو ځکه خو لوی ښتن د خپل نازولي رسول(صلی الله عليه وسلم) په ژبه وايي :روژه زما ده او زه به يې بدل او ثواب ورکوم.

2_ څوک چې يوه ورځ د خدای جل جلاله په لاره کې روژه ونيسي، الله جل جلاله به يې د دوزخ له اوره د اويا کالو په عمر لرې کړي، نو څه فکر به مو د يوې مياشتې روژې په اړه وي ؟

3_ روژه د اخرت په ورځ د روژه تي سپارښتنه (شفاعت) کوي، تر هغې چې جنت ته يې د ننه کړي.

4_ د ريان له دروازې (چې په جنت کې ځانګړی او اوچت مقام لري) يوازې روژه تيان ننوځي.

5_ روژه پخواني ټول واړه ګناهونه له مينځه وړي (ښښي)

6_ په روژه کې د جنت دروازې پرانستل کېږي، او د دوزخ دروازې تړل کېږي

7_ مومن لره هره ورځ جنت ښايسته او رنګين کېږي.

8_ په روژه کې د نېک عمل ثواب څو چنده زياتېږي.

9_ ملايکې تر روژه ماتي پورې روژه تي ته له الله نه د ښښنې دعاوې کوي.

10_ د روژه تي د خولې بوی لوی ښتن جل جلاله ته له مښکو او عنبرو نه هم زيات او غوره دی.

11_ په روژه کې شيطانان تړل کېږي، او د جنتونو او اسمانونو دروازې پرانستل کېږي.

12_ په دې مياشت کې له چا سره نيکي کول لکه د نورو مياشتو د فرضو دومره ثواب لري او په دې مياشت کې د يوه فرض اداکول لکه په نورو مياشتو کې د اويا فرضو د اداکولو سره سمون خوري، دا د صبر مياشت ده او د صبر بدله جنت ده، دا مياشت له خلکو سره د غم خوړلو (له خلکو سره د نيکي کولو) مياشت ده.

13_ صحابه کرامو عرض وکړ چې اې د خدای رسوله: په مونږ کې خو هر يو دومره ځواک نه لري چې روژه درلودونکي ته افطار ورکړي؟ نو رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل : پورتنی ثواب چا ته په مړه خيټه تر ډوډۍ ورکولو پورې نه دی تړلی، بلکې که څوک چا ته يوه خرما ورکړي يا يو غړپ اوبه يا شړومبې وروڅښي هغه ته به هم خدای جل جلاله دا ثواب ورکوي.

14_ دا داسې مياشت ده چې لومړنۍ برخه يې رحمت ده، منځنۍ برخه يې مغفرت ده او دپای برخه يې له اور څخه خلاصېدل دي . هرڅوک چې په دې مياشت کې دخپل غلام (خادم) بار سپک کړي (همکاري ورسره وکړي) نو لوی پالونکی ښتن جل جلاله به هغه ته ښښنه وکړي او د دوزخ له اوره به يې خلاص کړي.

15_ څلور شيان ډېر کوۍ: په دې کې لومړني دوه د الله تعالی درضا (خوښۍ) لپاره دي او وروستني دوه يې بيا هغه دي چې له هغو څخه ستاسې خلاصی نشته (ستاسې لپاره هرومرو ګټل کيږي (لومړني دوه شيان دکومو له امله چې تاسې خپل پالونکی راضي کوۍ هغه:

1_ دپاکې کليمې (اشهد ان لااله الاالله واشهد ان محمدا رسول الله) ويل.

2_ داستغفار (استغفر الله ربي من کل ذنب واتوب اليه) ډېر ويل دي او وروستني دوه يې:

الف: دجنت هيله کول.

ب: ددوزخ له اور څخه پناه غوښتل دي.

څوک چې روژه تي ته اوبه وروڅښي، نو لوی خدای جل جلاله به زما له حوض څخه (دقيامت په ورځ) هغه ته داسې اوبه وروڅښي چې بيا به جنت ته تر ننوتو پورې تږی نشي.

له حضرت ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي کله چې رمضان راشي، نو دجنت دروازې پرانستل شي او د دوزخ دروازې وتړل شي او شيطانان په ځنځيرونو کلک وتړل شي . په يوه روايت کې دابواب الجنه په ځای دابواب الرحمه توری راغلی. له حضرت ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي کله چې د رمضان لومړۍ شپه شي، نو شياطين او سرکښ پيريان وتړ ل شي، د دوزخ ټولې دروازې وتړل شي تردې چې يوه دروازه يې هم پرانستې نه پريښودل کيږي او دجنت ټولې دروازې پرانستلې شي تردې چې يوه دروازه يې هم تړلې نه پاتې کيږي او دالله تعالی چيغه وهونکي چغې وهي چې: اې خير غوښتونکو رامخکې شئ او اې بد غوښتونکو ودريږئ او مه رامخکې کيږئ او د الله تعالی ډېر بنده ګان له دوزخ څخه خلاصيږي (دبښنې فيصله يې کيږي) اودا ټول څه درمضان په هره شپه کې کيږي.

يادونه: په پورتني حديث کې په ځانګړي ډول هغه چا ته خبرداری دی څوک چې د روژې په مهال هم بد رد او ناوړه توري استعمالوي . همدا راز هغه چا ته هم لوی خبرداری دی چې په روژه کې جګړې کوي . داسې کسان ښايي د ځانونو اصلاح وکړي هسې نه چې خدای مه کړه کړی تکليف مو په اوبو لاهو شي .لوی خدای جل جلاله دې په مونږ تاسو او د نړۍ په ټولو مسلمانانو روژه ښه تيره کړي او لوی خدای جل جلاله دې د نېکو کارونو توفيق راپه برخه کړي او لوی خدای جل جلاله دې زمونږ روژه مونږ ته دآخرت لپاره زېرمه وګرځوي او خدای جل جلاله دې ثوابونه پرې راکړي.

آمين ثم آمين يارب العلمين

امين الله عادل

نگاه مختصری به سیر موسیقی در افغانستان

عبدالعزیز جهت

پیوسته به گذشته...

به استناد جلد دوم کتاب معارف النغمات چاپ لاهور که معتبرترین اثر موسیقی در هند بوده و قدامت زیاد دارد از راگ هایی نام برده شده که اصلا از هندوستان نبوده از غرب هند یا سرزمین ما به آن جا رفته است و به نام راگ های عجم یاد گردیده است که عبارت اند از.

۱ -راگ نوروچکا که نام اصلی آن نوروز بوده و به تدریج به زبان سانسکرت به نورچکا تبدیل گردیده است.

۲ - راگ جنگلا که نام اصلی آن زنگوله بوده و به نام های زنگولا و بالاخره جنگلا عوض شده. -

۳ -راگ هجیج (Hjij) که نام اصلی آن به زبان فارسی دری حجاز بود .

٤- راگ گندهاری که کمپوز آن در قندهار امروزی صورت گرفته بعداً به نام راگ گندهاری عوض گردیده. در باره این راگ استاد سرآهنگ بابای موسیقی هم توضیحات داده بودند .

از شواهد فوق معلوم میشود که از زمانه های قدیم موسیقی دانان ما با راگ ها آشنایی داشته و ارتباط گسترده بین موسیقی های این سرزمین با هند موجود بوده است.

قصه های تاریخی نشان میدهد که در زمان بابر و سلطه مغل ها در کابل موسیقی دانان آن روز در گذر سنگ کشان امروزی پائین کوه شیر دروازه مسکن گزین بوده اند. اما بعد از سقوط امپراطوری مغل و بعد ها به اثر کشمکش های داخلی و بعد تر حملات انگلیس ها دوباره موسیقی این سرزمین به رکود مرگباری مواجه شده است. تا اینکه در دوره امیر شیرعلی خان تعدادی از هنرمندان از هندوستان به کابل آورده شده این بار آنها در کوچه خواجه خورد ک نزد یک بالاحصار و قصر شاهی جا داده شده اند که کوچه مذکور بعد ها به نام خرابات مسمی گردیده است. محله موسیقی دانان به خاطری نزد یک قصرشاهی بوده تا از یک طرف از حمله بر آنها جلوگیری شود و از جانبی به سهولت احضار گردند. این بار خرابات تعداد زیادی از استادان برجسته و پر افتخار را به کشور تقدیم کرد که از جمله آنها: استاد قاسم، استاد غلام حسین و پسر ارشد شان استاد محمد حسین سرآهنگ سرتاج و بابای موسیقی وطن که افتخارات زیادی برای کشور بدست آورد ند هم چنان استاد رحیم بخش، استاد غلام دستگیر شیدا، استاد محمد نبی نتو، استاد نبی گل، استاد رحیم گل، استاد یعقوب قاسمی، محمد صابر، امیر محمد، استاد موسی قاسمی، عبدالمحمد هماهنگ وغیره و از جمله نوازنده های معروف و با افتخار کشور استاد محمد عمر رباب نواز، استاد غلام نبی د لربا نواز، استاد هاشم و برادران شان محمد آصف و محمد عارف طبله نوازان، استاد معراج الدین ستار نواز، استاد فقیر حسین سارنگ نواز، که ویلون هم می نواختند، استاد احمد بخش کلارنت نواز، استاد سراج الدین ستار نواز، کریم بخش، حکیم بخش، عظیم بخش، غازی، محمد نبی، محمد حکیم، محمد ولی نبی زاده، محمد نسیم طبله نوازان، استاد غلام سرور هارمونیه نواز، محمد عیسی، محمد کبیر، امرالدین دلربا نوازان، محمد شریف سارنگ نواز، محمد حنیف نبی زاده هارمونیه نواز، غلام حسن، محمد حسن، جیلانی نبی زاده، غلام سخی رباب نوازان، محمد اکرم روح نواز، سرود نواز وغیره و از جمله جوانان سلیم بخش، حسین بخش، که موسیقی کلاسیک را د وگانه اجرا می نمودند. الطاف حسین، حسن شیدائی و کاظم شیدائی و ده ها جوانتر های د یگر که آنها فعلا پراگنده در غربت و فقر به سر میبرند.

ویژه گی خاص در این دوره اینست که موسیقی از کوچه خرابات پا فراتر گذاشت و به فامیل های روشنفکر و تحصیل کرده کابل و بعضی از ولایات کشور راه یافت و این درست در زمانی بود که موسیقی به اصطلاح مخصوص سازنده ها و خراباتی ها بود. یعنی در مجموع مردم به خصوص طبقات بالایی جامعه آنروز با وجودی که علاقه مند شنید ن موسیقی بود ند این پیشه را حقیر و شرم آور می پنداشتند، اگر جوانان آنروز علاقه به آموزش موسیقی نشان میداد ند مورد تهدید و تحقیر قرار میگرفتند.

حملات پی در پی بیگانگان، خانه جنگی های داخلی، ضعف اقتصادی جامعه افغانی را آنقد ر سنتی و عقب مانده نگاه داشته بود که به بعضی از پیشه های که فقط وسیله پیدا کرد ن نان حلال می بود به د یده حقارت نگریسته می شد که از جمله موسیقی را هم بد یده تحقیر مینگریستند.

اما باید خاطر نشان ساخت که این موضوع تنها در جامعه ما منحصر نبوده و قرن ها پیش مثلا در قرن هشتم و نهم میلادی جوامع متمد ن اروپایی امروز هم با این مصیبت د ست و پنجه نرم کرده اند. مثلا در یونان قد یم بعضی از مشاغل بد یده حقارت دیده می شد. اما با ازبین رفتن برد گی و شگفتن عصر رنسانس و ساینس و تکنالوژی و قوی شد ن اقتصاد این تعصبات خشک ازبین رفته است.

در هند و ستان در رابطه با موسیقی حالت استثنایی وجود داشته برعکس کشور ما موسیقی از حمایت طبقات بالایی جامعه از قبیل شهزاد گان، نواب ها، راجه ها وغیره جامعه برخوردار بود . بعضاً کمپوزهای جاودانی در موسیقی کلاسیک از آنها باقی مانده. مثلا از جمله (نعمت خان سدا رنگ، ادا رنگ) وغیره... و هم قابل تذ کر است که موسیقی در قالب مذاهب مختلف جامعه هند از حمایت زیاد مردم برخوردار بوده و می باشد.

همچنان شخصیت های برجسته تصوف و عرفان از طریق حلقه های خانقایی به موسیقی رو آورده، شاید یک د لیل آن این باشد که موسیقی برای انسان تمرکز فکری میدهد و وجود ثانوی خلق میکند.

تعداد آن حضرات زیاد است از جمله: خواجه ابوالسعید ابوالخیر، خواجه معین الد ین حسن سنجری چشتی علیه ارحمه، خواجه قطب الد ین بختیار کاکی اوشی علیه الرحمه، باباافرید شکر گنج فاروقی علیه الرحمه، مخدوم علی احمد صابر کلیری علیه الرحمه، خواجه نظام الد ین محبوب الهی علیه رحمه، مشهور به نظام الد ین اولیا، خواجه نصرالد ین چراغ دهلوی علیه الرحمه، خواجه سلیم چشتی و حتی مولانا بزرگ جلال الد ین محمد بلخی رومی علیه الرحمه که اهل سماع بود ند.

باید متذ کر شد که موسیقی خانقاهی قبل از جنگ های اخیر در کشور ما به خصوص در کابل رواج داشت. شب های جمعه اهل تصوف و عرفان در این محافل اشتراک می کرد ند، اکثریت موسیقی دانان خرابات بعد از برگشت از محافل عروسی مرد م برای مجرایی به این خانقاها خود را می رساند ند که مشهور ترین آنها خانقاه پهلوان در کوچه علی رضا خان موقعیت داشت که در جنگ های اخیر ازبین رفت، خانقاه سید مظفرالد ین سرشاری در تپه سلام که نامبرده در بد ترین روزهای راکتی چشم از جهان بست وغیره...

شعرای بزرگ هم در باره موسیقی چیزهای گفته اند از جمله ابوالمعانی بید ل میگوید:

به حریفان زجام می نرسد
آنچه از تارساز می رسدم

همچنان شاعر و موسیقی دان مشهور حضرت امیرخسرو بلخی مشهور به دهلوی خدمات شایانی در موسیقی هند انجام داده است چنانچه میگویند ستار کنونی از اختراعات اوست و از احترام خاص در جامعه موسیقی و هنر و اد ب هند برخوردار است، چنانچه در این شعر آمده است:

مطربی می گفت باخسرو که ای گنج سخن
علم موسیقی زعلم شعر نیکوتر بود
زانکه آن علمیست کزدقت نیاید در قلم
وین دگر علمی است کاندر کاغذ و دفتر بود
پاسخش داد م که من در هر دو معنی کاملم
هر د و را سنجیده بر وزنی که آن در خور بود
نظم را علمی تصور کئن به نفس خود تمام
کونه محتاج حصول صوت خنیا گربود
گر کند مطرب بسی هان هان وهون هون در سرود
چون سخن نبود همه بی معنی وابتر بود
پس در این صورت ضرورت صاحب صوت و سماع
ازبرای شعر محتاج سخن پرور بود
نظم را حاصل، عروسی دان و نغمه زیورش
نیست عیبی گر عروس خوب بی زیور بود

همچنان از آثار دانشمندان معلوم میشود که موسیقی در این مناطق از اهمیت زیادی برخوردار بوده و در آینده میتوان با استفاده از آنها تحقیقات موسیقی افغانی را تا حدی تکمیل و غنا بخشید که چند نمونه از آنها قرار ذیل است:

- آثار شیخ الریس ابوعلی سینا بلخی در علم موسیقی چاپ ایران به نام بهجت الروح و شفا که هزار سال سابقه دارد.
- موسیقی کبیر از فارابی.
- رساله موسیقی از خواجه نصرالد ین طوسی.
- عشرت خانهء بخارا.
- بحورالالحان از فرصت شیرازی.
- **تاریخ موسیقی ایران از روح الله خالقی.**
- **فروغ فن به اردو.**
- **سرمایه عشرت به اردو.**
- **دعوت به موسیقی هند به زبان انگلیسی.**
- تخیل خسرو، آئین اکبری و دها اثر و رساله به زبان های انگلیسی و اردو.

بعد از سال ها رکود موسیقی افغانی د وباره در اوایل قرن نزدهم میلادی به انکشاف و ترقی رو نمود و استادانی که از آنها نام برده شد به یک تعداد از جوانان تحصیل کرده شهری که از خانواده ها و رجال برجسته دو لتی و کشوری بود ند هنرموسیقی را آموزش داد ند و این هنر را مستقیم وغیر مستقیم از خراباتیان آموختند، از جمله استاد غلام حسین پد ر محمدحسین سرآهنگ، اولین معلم از اهل خرابات بود که به غیر خراباتیان یا آماتوران موسیقی را تدریس نمود، شاگردان زیادی تربیه نمود حتی در ساختن و تنظیم ترانه های کود کانهء کود کستان ها هم دریغ نه ورزید و خد مات قابل قد ری در جهت رشد و اعتلای هنر موسیقی انجام داد

.ظهور آماتوران (۱):

میتوان این نهضت را به سه گروپ تقسیم نمود، اما اهمیت وویژه گی گروپ اول و به خصوص گروپ د وم در این است که در جامعه عقب مانده و سنتی ما مقابل همه موانع و حتی فشار های فامیلی استاده گی و مقاومت نمود ند و خد مات چشم گیری به موسیقی افغانستان انجام داد ند

ادامه دارد.

خشکسالی در ولایات شمال ، باعث فاجعهء بزرگ بشری خواهد شد

پژواک : مزار شریف

خشکسالی، ولایات شمال کشور را تهدید نموده و اگر کمکها به وقت به متضررین نرسد، مردم به یک فاجع بزرگ بشری روبرو خواهند شد.

این مطلب را مولوی جوره وزیر مشاور ریاست جمهوری در امور دینی در جلسهء امروزی که با شرکت صدها تن از دهاقین ولایت بلخ در شهر مزار شریف دایر شد، ابراز داشت.

مولوی جوره افزود که آنها طی چند روز گذشته ، مشکلات مردم را از ناحیهء خشکسالی در ولایات فاریاب، جوزجان و سرپل بررسی نموده اند- خصوصاً اضرار خشکسالی در ولایت فاریاب بیشتر است، تا حدی که امکان دارد اکثر مردم این ولایت به کشورهای همسایه متواری شوند.

این درحالیست که سازمان خیریهء بریتانیایی موسوم به کریستین اید (Christian Aid) "پس از بررسی ۶۶ قریه در افغانستان گفته است که خشکسالی گسترده در افغانستان باعث خواهد شد که حدود یک میلیون نفر با خطر گرسنگی روبرو شوند.

عبدالرشید رییس زراعت و آبیاری ولایت جوزجان به آژانس خبری پژواک گفت که نوددرصد دهاقین این ولایت با خشکسالی مواجه بوده و اکثریت فامیل ها در حال ترک مناطق شان به ایران و پاکستان اند.

یار محمد ۷۴ ساله دهقان ولسوالی نهر شاهی ولایت بلخ و یکتن از شرکت کننده گان جلسه ، از دولت انتقاد نموده، گفت : ((دولت همیشه میگوید که کوکنار نکارید اما به مشکلات ما توجه نمی کند، مشکل اصلی ما قلت آب است و کم آبی حاصلات زراعتی ما را خشک نموده)) اما هاشم زارع وزیر مشاور ریاست دولت در امور قومی که شامل هیئت است، گفت که آنها در قدم نخست گزارش کاری خود را از این ولایات به رییس جمهور کرزی ارایه میکنند و بعداً در دو مرحلهء به خشکسالی زده گان کمک خواهد شد.

زارع علاوه کرد که مرحلهء نخست ، کمکهای عاجل به شمول مواد خوراکی و سایر ضروریات اولیه به خشکسالی زده گانی است که قصد ترک خانه و کاشان شانرا دارند و مرحلهء دوم شامل کمکهای دراز مدتی است که از این طریق ، شبکه های آبرسانی احداث میشود تا متضررین از حیث آب آشامیدنی و زراعتی خود کفا شده و از خشکسالی رهایی یابند.

بنابر تحقیقات سازمان خیری کریستین اید که اخیراً از طریق رسانه های خبری به نشر رسیده، بخش عمده ا از منابع آب ولایات هرات، بادغیس و غور خشک شده و محصول گندم ولایت فاریاب، بین نود تا صد فیصد کاهش داشته است.

طبق بررسی سازمان یاد شده ، زارعین مناطق که با شدیدترین خشکسالی مواجه بوده اند، همه کشت و زرع خود را ازدست داده اند.

این سازمان از دولت بریتانیا و دیگر نهادهای بین الملل مصرانه خواسته تا برای جلوگیر از قحطی و گرسنگی، مردم افغانستان را کمک مالی کنند.

دولت افغانستان برای مبارزه با قحطی در خواست کمک مالی بالغ بر ۸۰ میلیون دالر امریکایی را از جامع بین المللی کرده است .

احمد نعیم قادری

یکعده تجار...

کننده کود کیمیاوی و ادویه زراعتی ،مربوط ولایت ننگرهاردر نشست امروز یگفت که در حال حاضر آنها دو فیصد مالیه به تصدی کودکیمیاوی ، سه تا چهار فیصد تکس به وزارت مالیه و یکمقدار پول به صورت غیر قانونی در سرحدات تحویل می نمایند.

وی افزود که اخذ این پولها بالای قیمت کودکیمیاوی و ادویه زراعتی تاثیر زیاد می نماید.

موصوف اظهار داشت: ((یک بوری کودکیمیاوی را که از پاکستان به ۶۵۰ افغانی خریداری می نمایم وقتی که به داخل کشور می آوریم به علت پرداخت مالیه ، رشوه به ۹۵۰ افغانی می رسد.)) محمد ابراهیم رئیس اتحادیه کودکیمیاوی هلمند که در این نشست اشتراک داشت ،نیز ضمن تائید سخنان سید احمد، گفت که مسؤولین امنیتی در سرحدات کشور، از نزد آنها پول اخذ می نمایند.

وی همچنان افزود که در حال حاضر در کشور ذخیره گاه های ، کودکیمیاوی موجود نیست و آنها مجبور به گُدام کردن مواد شان در دکان های کرایی می باشند.

عبیدالله رامین وزیر زراعت و آبیاری، ضمن تائید بعضی از مشکلات آنها گفت که دو فیصد مالیه که از طرف تصدی کود کیمیاوی گرفته می شود در آینده نزدیک، از بین خواهد رفت.

موصوف افزود که کوشش می نمایند که در کنار حل مشکلات موجود تجار، لابراتور های مجهز را در سرحدات کشور نصب نمایند که از واردات مواد بی کیفیت جلوگیری به عمل آید.

وی همچنان از تجار خواست که کودکیمیاوی و ادویه باکیفیت را وارد نمایند تا در آینده باعث متضرر ساختن دهاقین کشور نگردد.

به گفته وی ، اکنون مقدار زیاد کودکیمیاوی و ادویه جات کشور با ستندرد پائین وارد کشور می شود که باعث متضرر ساختن دهاقین گردیده است.

مصطفی بشارت..

څوک به ...

څخه اوړي تشوي، په حقيقت کې خپله ټولنه نيمګړې کوي او په لوی لاس د خپلې بربادۍ لپاره زمينه برابروي. ځکه د مسوولیت نه درک کول، له کورنۍ چاپېريال سرچينه اخلي، که په کورنۍ کې يو تن پر خپل مسوولیت سترګې پټې کړي، نو دغه کورنی نظام له نيمګړتياوو ډکېږي او کله چې کورنۍ له ستونزو سره مخه شي، د چاپېريال جوړښت زيانمنېږي او څه موده وروسته ټولنه نيمګړې کېږي. چې دا په وار وار په زبات هم رسېدلې ده.

په دې برخه کې د ځوانانو مسوولیت تر ټولو دروند او ستر دی، ځکه دا مهال ټولو کسانو دوی ته سترګې نيولې، هر ځوان بايد له خپل فطري استعداد او ذهني ځواک سره سم يو مسوولیت ومني. همدغه راز دې، دې ټکي ته هم خيال وساتي، چې که هر ګام اوچتوي، نو د خپلې ټولنې سوکالي او نېکمرغي دې نه هېروي.

يو ځوان د خپلې ټولنې هغه ځواک دی، چې پوره حساب ورباندې کېږي، کله چې دغه ځوان د مسووليتونو او دندو پر واړ ګام ږدي، له هغې ړندې غوماشې يې بايد توپير وشي، چې نه رڼا ورته ښکاري، نه هم د تيارې تصور کولای شي.

د کار او زيار ترڅنګ هر ځوان بيا داسې لارښوونو ته اړتيا لري، چې ټولنيزې ستونزې او ربړې پرې معلومې کړي، ځکه که د خدای بېلاري وکړي، نشو، اخلاقي فساد او نورو بېلاريو ته وځي او نشه يې سړی هېڅکله هم د ټولنې په وړاندې کوم غوره مسووليت نه شي منلای، بلکې هغه په خپله پالندوی ته اړتيا لري او پر ټولنې بار وي. په ځينو بهرنيو ټولنو کې اکثره ځوانان چې کله له کوم مصيبت يا بدمرغۍ سره مخ کېږي، نو د خپل غم د سپکولو لپاره نشو ته مخه کوي او غواړي چې د نشو په څپو کې خپل غمونه لاهو کړي. حال دا چې نشې د انسان غم نه کموي، بلکې ځينې توند جانبي زيانونه هم لري، چې د انسان روغتيا ته زيات زيان رسوي.

زموږ مشرانو ته په کار ده، چې ځوانانو ته يوازې دا لارښوونه ونه کړي، چې: "زويه! يوازې پيسې ګټه او ځان هوسا کړه!". ځکه، دوی بايد ځوانانو ته دا لارښوونه هم وکړي، چې: "ستا ټولنه د ډېرو جګړو په ناخوالو کې ځپل شوې ده، که ته يې يو وران دېوال جوړ کړې، بل به يې بله برخه اباده کړي، پام کوه چې ستا ټولنه ستا هېواد دی او ستا هېواد، تا ته د مور حيثيت لري، نو څنګه چې د مور خدمت پر ځان منې، د خپل هېواد خدمت هم مه هېروه.

يوه مشر ليکوال پر يوه راډيويي پروګرام تبصره ليکلې وه، سره له دې چې موضوع ادبي وه، خو د موضوع په منځ کې يې ليکلي وو: "زموږ ټولنه يوه ګوزڼ وهلې ټولنه ده."!

تاسې څه فکر کوئ، ايا دا ټولنه "سپکه" ده او که هغه کسان چې تورې عينکې يې په سترګو کړې او د دې پرځای چې د خپلې ټولنې وياړنې يادې کړي، نورو نړيوالو ته ځان دومره سپک ورمعرفي کوي، چې د سړي په ذهن کې د دغه ليکوال خپلې عقدې انعکاس مومي. بيا له يوه ليکواله موږ دا تمه لرو، چې هغه دې يوازې خپله موضوع وڅاري، نه دا چې خپل ملت دې سپک او بدنامه کړي.

که موږ په يوه کور کې ژوند کوو، د کور بهرنی جوړښت زموږ په طبعه نه وي برابر او موږ هر وخت د کور بدرنګي يادوو، په دې کې خو د کور ګناه نه شته، ګناه د هغه چا ده، چې دغه کور يې جوړ کړی او خپل ذوق يې په کې کارولی دی. د کور جوړول او ورانول خو د انسانانو په لاس کې دي؛ همدغسې د ټولنې جوړښت هم درواخله، دا انسانان دي چې خپله ټولنه به ودانوي، يا به يې هم د ورانۍ کندې ته ورکاږي. نو د ټولنې د سوکالۍ او نېکمرغۍ لپاره يوازې خبرې نه، بلکې عملي کار هم ضروري دی. که د ټولنې هر غړی د شعوري طبقې تر څارنې لاندې عملي هڅې پيل کړي، نو بيا به د ځوان پښت زيات ذهني او جسمي ځواک په هغه کار لګېږي، چې په پايله کې به ټول خلک هوسا او بسيا شي.

(هوسۍ) ادبي ويبلاګ.

د ښونکي خدای په نامه

د مسوولینو د پام وړ !

موږ د عربي ژبې او اسلامي زده کړو د پوهنځی (کلیه اللغه العربیه و الدراسات الاسلامیه) ۹۹ (نهه نوي) تنه فارغان د تیرو دوو کلونو راهیسې د خپل برخلیک د معلوملو لپاره منډې ترړې کوو، خو څومره چې د ستونزو په حل پسې ځانونه ستړیوو هومره مو ستونزه لویږي او لامل یې د ښاغلي طنین په نامه د یوه تن مسوول خپل سري تصرفات دي، چې په څرګنده قانوني اجرآت، د کمیسیونونو او متخصصینو پریکړې، د مسوولینو لارښوونې، اوامر او د ۹۹ تنو لیاقت لرونکو ځوانانو د برخلیک ستونزه له پامه غورځوي او په رسمي پریکړو یا په ډانګ پیلي توګه خپلو شخصي او نورو تمایلاتو ته ځای ورکوي او سپېڅلیو افغاني ځوانانو ته د القاعده او نورو د تړاو پېغورونه ورکوي.

زموږ د موضوع اړوند معلومات په لاندې ډول دي:

د عربي ژبې او اسلامي زده کړو پوهنځی (کلیه اللغه العربیه و الدراسات الاسلامیه) د اسلام آباد نړیوال پوهنتون په موافقه او د اسلام آباد پوهنتون له درسي سیستم سره سم د یوې خیریه موسسې په مالي ملاتړ د پاکستان په پېښور ښار کې د مېشتو افغان مهاجرینو لپاره په ۱۹۹۸م تعلیمي کال کې جوړ او په کار یې پیل وکړ، چې د پنځو کلونو په ترځ کې یې کبو (۳۰۰) تنه افغان محصلین فارغ او وروزل.

په افغانستان کې د نوي حکومت په راتلو او هېواد ته د افغان مهاجرینو په را ماتېدو سره په ۱۳۸۲ کال کې

راغلی لیک

نوموړي پوهنځی د ولسمشر محترم حامد کرزي د (۱۸۶_۱۵/۱۰/۱۳۸۲هـ) شمېرې فرمان په اساس اود لوړو زده کړو وزارت د (۹۲۶/۱۵۲۴/۴/۵/۱۳۸۲هـ) شمېرې پروتوکول پر بنسټ له ټولو شتمنیو او موادو سره له پېښور څخه انتقال او د ننګرهار پوهنتون د ادبیاتو په پوهنځي کې د عربي ژبې په ډیپارټمنټ پورې د لوړو زده کړو د وزارت تر څارنې لاندې مدغم شو او محصلین یې په خپلو اړوندو ټولګیو یې جذب شول.

د نوموړي پوهنځی د پنځه ویشتو (۲۵) تنو په شاوخوا کې وتلیو فارغینو په بېلابېلو هېوادونو کې د ماستری او ډاکتری په برخه کې زده کړې بشپړې کړې او یا دوام لري، یو تن یې د اسلام آباد نړیوال پوهنتون په علمي کدر کې جذب شوی، یو تن یې د هرات پوهنتون د عربي ژبې د ډیپارټمنټ علمي کدر ته جذب شوی. یو شمېر یې د همدې سند پر اساس په رسمي دندو ګومارل شوي او د یو شمېر فارغینو شهادتنامې یې د لوړو زده کړو د وزارت د ارزونې له پړاوه تېرې شوې، د لیسانس په سویه منل شوې هم دي. له پېښور څخه را لېږدېدلي محصلین یې د ننګرهار پوهنتون په علمي ساحه کې له ښه نوم او شهرت څخه برخمن دي.

د نوموړي پوهنځي د فارغینو د سویې د ارزولو لپاره په ۲۹/۱۰/۱۳۸۲هـ کې د لوړو زده کړو وزارت د مقام له خوا یو با صلاحیته کمسیون وټاکل شو، چې لاندې با صلاحیته کسانو پکې ګډون درلود:

۱- پوهاند غلام محی الدین دریځ د لوړو زده کړو وزارت تدریسي معین د کمیسیون (رییس. ۰۷۰۰۲۹۱۲۰).

2_ پوهنوال محمد صابر خویشکی د لوړ زده کړو وزارت اداري معین د کمسیون (غړی).

3_ پوهندوی ډاکتر عبد الرحیم حسنیان د لوړ زده کړو وزارت د بیا جوړونې معین (غړی).

4_ ډاکتر ظاهر وهاب د لوړو زده کړو د وزارت مشاور (غړی).

5_ پوهاند ډاکتر ګل محمد طنین د لوړو زده کړو وزارت د انسجام او اکاډیمکو چارو رییس (غړی).

6_ پوهندوی غلام علي امین د محصلینو چارو معاون او د کابل پوهنتون استاد (غړی).

7_ پوهندوی کوهي د کابل پوهنتون د عربي ژبې ډیپارټمنټ آمر(غړی).

8_ پوهنیار سید غفور غفوري د ننګرهار پوهنتون د عربي ژبې د ډیپارټمنټ آمر (غړی). ۰۷۰۶۰۱۱۷۵

9_ پوهنیار میر احمد حامد د ننګرهار پوهنتون د عربي ژبې ډیپارټمنت استاد (غړی).

څرنګه چې موضوع د عربي ژبې د ډیپارټمینټ وه، نو د نوموړي کمیسیون له خوا یو بل اختصاصي او مسلکي کمیسیون چې د همدې کمسیون غړي هم و د درسي نصاب د ارزونې لپاره وټاکل شو، چې لاندې غړي یې لرل:

1_ پوهاند غلام محي الدین دریځ د لوړو زده کړو وزارت تدریسي معین د کمیسیون (رییس). 070029120

2_ پوهندوی غلام علي امین د محصلینو چارو معاون او د کابل پوهنتون استاد (غړی).

3_ پوهندوی کوهي د کابل پوهنتون د عربي ژبې د ډیپارټمنټ آمر (غړی).

4_ پوهنیار سید غفور غفوري د ننګرهار پوهنتون د عربي ژبې د ډیپارټمنټ آمر (غړی). ۰۷۰۶۰۱۱۷۵

5_ وهنیار میر احمد حامد د ننګرهار پوهنتون د عربي ژبې ډیپارټمینت استاد (غړی).

نوموړي کمیسیون د پوهنځي کاریکولم او ټول اکاډیمک اسناد مطالعه او په غور سره وڅېړل او پریکړه یې وکړه، چې نوموړی پوهنځی د ننګرهار پوهنتون د عربي ژبې په ډیپارټمینت کې مدغم او فارغین یې د لیسانس معادل وپېژندل شي.

د نوموړي کمیسیون فیصله د لوړو زده کړو د وزارت د عالي شورا له خوا تایید او په اړوند یې (۲۴۵/۸۲۳/۲۶/۲/۱۳۸۳ هـ ـ ل) شمېره مکتوب صادر او اړونده مراجعو ته ابلاغ شو.

وروسته د فارغ شویو محصلینو څخه وغوښتل شول، چې خپل اسناد د محصلینو چارو ریاست ته تسلیم تر څو یې رسمي مراحل طی شي او د پورتني مکتوب په اساس د محصلینو چارو ریاست ته دنده ورکړل شوه، چې د نوموړي پوهنځي د فارغینو اسناد د یو کمیسیون له خوا تر نظر تېر او ټول اسناد یې ټاپه او مهر کړي، چې ددې سره سم ګومارل شوی کمیسیون د (۱۶) تنو اسناد تر نظر تېر او د لیسانس معادل یې وپېژندل او د لوړو زده کړو وزارت د محترم وزیر له خوا د ۲۳۷۱/۲۷۶۰/۲۷/۸/۱۳۸۳هـ شمېر مکتوب په اساس تایید او د محصلینو چارو په ریاست کې ثبت شول او د مکتوب یوه کاپي د ننګرهار پوهنتون ته هم واستول شوه.

د فارغینو د اسنادو له را غونډېدو سره دویم کمسیون هم کښېناست او د یو شمېر محصلینو اسناد یې تر نظر تېر کړل.

د پورتنیو حقایقو پر خلاف او نا معلومو ملحوظاتو په اساس د وزارت د انسجام رییس ګل محمد "طنین"، چې د عربي ژبې مسلکي هم نه دی په تنهایی او خپل سري توګه، نوموړي اسناد د عربي ادبیاتو د لیسانس نه بلې د شرعیاتو د ټولګي معادل معرفي کړل، او په دې اساس یې قوای بشري او اړونده ادارو ته مکتوب صادر کړ او دکومو محصلینو اسناد چې په وزارت کې د ارزیابی لپاره راغونډ شوي وو ټول قید کړل، چې له هغه دمه تر اوسه ټول محصلین د خپل برخلیک د معلوملو لپاره منډې وهي او ټول اړونده مسولین ورته وایي، چې حق مو دی باید تر لاسه یې کړئ.

کله چې د وخت وزیر ته مراجعه وشوه، هغوی د پخواني کمیسیون پریکړې ته د مراجعې احکام ورکړل او هغه یې سمه وګڼله چې لیکنه یې موجوده ده، خو د ښاغلي وزیر خبره له پامه وغورځول شوه او د وزارت له بدلېدلو وروسته ستونزه پر ځای پر ېښودل شوه.

په دې وروستیو کې د ننګرهار او نوموړي پوهنځی استادان راغلل او دا موضوع یې تعقیب کړه، چې د اړونده ادارو او وزیر له خوا ورته داډ ورکړل شو. د درنو استادانو له ستنېدلو سره سم بیا طنین را ټوپ کړل او ددې ارزونو د بهیر مخه یې ونیوه.

پارلمان ته مو موضوع وړاندې کړه، چې د پارلمان له خوا د ۱۴/۵/۱۳۸۵ هـ وزیر پارلمان ته وغوښتل شو، د هغه په ځواب کې وزیر وویل، چې نوموړې موضوع یې د چارو اداري ته راجع کړې ده، خو کله چې هلته مراجعه وشوه، اسناد هلته نه وو استول شوي. بیا چې پوښتنه وشوه، اسناد تر ۸/۶/۱۳۸۵ نېټې پورې همدلته د لوړو تحصیلاتو وزارت په دفتر کې ساتل شوي او لا یې له استولو انکار کېږي، ځه، له چې موږ ته څرګنده شوې، دا مساله د ښاغلي طن؟ن لپاره د ګټې او زموږ لپاره د حق او سرنوشت له نظره مهمه ده نو طبیعي ده چې پر دې اړه حکم او پریکړه باید یوازې د ښاغلي طنین له لوري د چمتو شوې دوسیې پر بنسټ، چې کېدای شي د خپلې رایې په ګټه سانسور شوي وي، ونه شي بلکې ټول حقایق او له فارغینو سره شته مدارک هم په پام کې ونیول شي.

ښاغلي طنین پژواک اژانس ته په خپله څرګندونه کې ویلي چې د اسلام آباد پوهنتون چې دغه پوهنځی یې د لومړي ځل لپاره رسمي کړی، د څوارلسم په سویه یې منلی دی نه د شپاړسم. د دغې څرګندونې د ناسمتیا لپاره دومره ویل کفایت کوي چې د اسلام آباد پوهنتون د نوموړي پوهنځي تر دېرش زیات فارغین له کومې آزموینې یا اضافي کورسونو پرته د ماستری سویې ته منلي چې دا کار حتا د پاکستان د نورو رسمي پوهنتونونو له پوهنځیو سره هم نه کوي. یعنې دا چې هغوی آن د ازهر د عربي پوهنځي د فارغینو لپاره تمهیدي دوره لري، خو د نوموړي پوهنځي فارغین په ډېره اسانی او هر کلي جذبوي.

په داسې حال کې چې ګران هېواد د وړتیاو لوړونې او کدرونو روزنې ته اړتیا لري د دې پام وړ شمېر ځوانانو د زده کړه یېزو هڅو ضایع کېدنه به د ټول هېواد لپاره یوه ضایعه وي او څرنګه چې محصلین په دې قانع دي چې پر مسلم حق یې تېری شوی، د خپل حق په ترلاسه کولو ایمان لري او په دې اړه به ټولې قانوني لارې چارې تعقیب کړي او د ټولو مسوولینو دروازې به وټکوي.

درناوی

د عربي ژبې د پوهنځي فارغین

د پوښتنې او زیاتو معلوماتو لپاره:

پوهنیار سید غفور غفوري د ننګرهار پوهنتون د عربي ژبې ډیپارټمینټ استاد او د ننګرهار د ولایتي شورا (غړی) ۰۷۰۶۰۱۱۷۵

دکتور محمد قسیم اخوندزاده د کابل پوهنتون د عربي ژبې ډیپارټمینت استاد.

0799545544

ډاکتر عبدالرحمان شیرزاد، د ننګرهار پوهنتون استاد، 070622322

د محصلینو په استازی:

عبدالجبار بهیر، ۰۷۰۱۹۳۳۹۸

مجیدالله قرار، ۰۷۹۹۱۲۶۸۳۷

امین الله عادل، ۰۷۹۹۴۴۸۱۹۵

یادښت: د محصلینو او ننګرهار پوهنتون د اداري له خوا چمتو شوې دوسیه او بشپړ اسناد موجود دي.